הגוזל עצים פרק תשיעי בבא קמא

כפרא דודי. קינח בו את היורה כלומר בשירי לבע שנשתיירו ביורה לבעו. כופרא לשון קינוח [1]כמו בליתא דפרפא למכפריה בהבל שופטין (חולין דף מ.): **נוסן לו דמי עליו.** דקיימינו בשיורי. אבל נתן עליה כו' דלא שיבה ולא קני ידו על התחתונה: **יש שבח כו'.** כלומר חזותא מילתא היא לו לאו מילתא: **ופרנהו.** שרטן במיס כדרכן: **ולבע בהן.** למר אלו מבעיא לן יש שבח סמנין על הלמר דחזותא מילתא היא ואמר ליה הב לי סמנאי דשקלתינהו כו' כדבעיא למימר קמן: **אמרי ולי אין שבח כו' מי מלי אמר ליה לים לך גבאי ולא מידי.** בתמיה. נהי נמי דחזותא לאו מילתא היא לימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו: **נאון.** שוי"ן: **וקא מפדר ליה.** לאמר כשהוא לבוע מאי: **יש שבח סמנים על גבי צמר.** דחזותא מילתא היא וקמהדר ליה אמר וקמהדר ליה סמנים כלומר בהך השבה דאמר קמהדר [4]: **דזול ליבעא.** אמר לבוע החל בעולם ואין [2]מגיעין שבח לדמי סמנים ואמר ליה נגזל [3]אני הייתי מוכר סמנים או הייתי לובע בגד ועכשיו הפסדתני דהא לא השביתו אלמר: **א"ל דלבע בהו קופא.** גזל קוף וסמנים ולבע את הקוף ומחזירו לו בלא מיקר ליה. [5]ואמרי לה קופה של אגריס[6]: **כגון דאמר דחד וסמנין דחד כו'.** ולאו לענין גזלן קבעי לה דאין כאן גזל: **בקליפי ערלה.** קליפי אגוזים או שאר פירות אבל קליפת הענ לא דאין ערלה אלא בפירות: **הנראה לעינים.** מראה בעלמא אע"פ שאין בו ממש כגון נר ולבע: שביעית אסור לעשות סחורה בפירותיה וקליפי פירות קאמר ולא קליפי עליס דעליס אין שביעית אלא עליהן כדלקמן [ע"ב] דסתם עליס להסקה ניתנו: רביעית

כפרא דודי: תנו רבנן הנותן עצים לחרש לעשות מהן כסא ועשה מהן ספסל ספסל ועשה מהן כסא ר' מאיר אומר נותן לו דמי עציו רבי יהודה אומר [1]אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח ומודה רבי מאיר [2]אם נתן עצים לחרש לעשות מהן כסא נאה ועשה מהן כסא כעור ספסל נאה ועשה ספסל כעור אם השבח יתר על היציאה נותן לו דמי היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו דמי השבח: [3]איבעיא להו יש שבח סמנין על הצמר או אין שבח סמנין על הצמר היכי דמי אילימא דגזל סמנין ודקינהו ותרנהו וצבע בהן תיפוק ליה משום דקנינהו בשינוי לא צריכא דגזל סמנין שרויין וצבע בהו מאי יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דשקלתינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי הצמר דא"ל לית לך גבאי ולא מידי אמרי ואי אין שבח סמנין על גבי צמר מי מצי אמר ליה לית לך גבאי ולא מידי נימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו אלא להך גיסא אין שבח סמנין על גבי הצמר ובעי שלומי ליה או דלמא יש שבח סמנין על גבי צמר וא"ל הא מנחי קמך שקלינהו שקלינהו במאי שקליה בצפון צפון עבורי מיעבר השבה לא עביד [4]אלא הב"ע כגון דגזל צמר וסמנין דחד וצבעיה לההוא צמר בהנך סמנין וקא מהדר ליה ניהליה לצמר יש שבח סמנין ע"ג הצמר וקא מהדר ליה סמנין וצמר או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר וצמר מהדר ליה סמנין לא מהדר ליה אמרי תיפוק ליה דאייקר ליה ניהליה ברמי לא צריכא דזל ציבעא ואיבעית אימא כגון שצבע בהו קופא רבינא אמר הכא במאי עסקינן כגון דצמר דחד וסמנין דחד וקאתי קוף וצבעיה לההוא צמר בהנך סמנין יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דגבך גינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר ואמר ליה לית לך גבאי כלום תא שמע [5]:[6]בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק אלמא חזותא מילתא היא אמר רבא [7]הנאה הנראה לעינים אסרה תורה דתניא [8]ערלים לא יאכל [9][בו] ולא ידליק בו את הנר תלמוד לומר וערלתם ערלתו את פריו ערלים לא יאכל לרבות את כולם תא שמע [10]בגד שצבעו בקליפי שביעית ידלק שאני התם דאמר קרא [2]תהיה בהויתה תהא

הא מנחי קמך שקלינהו. ומ"מ אגרא בעי למיתב למיסקל להו לכיון דאמר ליהיה בעי למיעבד השבה כדאמר לעיל (דף לח.) גבי זורק מטבע ליס: **דזל ציבעא.** ומכל מקום אחרי דגזל סממנים שרויין דאי דקיימינו קנינהו בשינוי: **רצבע** בהו **קופא.** פירש בקונטרס שגזל קוף וסממנים שרויין ולבע את הקוף ומיתה דאם כן אפסדיה בידים וכה"ג היזק מיכר הוא ומחייב ונראה לפרש דלבע בהו קופא כלומר בגרישות וכמיעור בעין קוף שהוא מכוער: **או דלמא אין שבח של** סממנין **על גבי צמר.** מיתה הרי נהנה שלמרו מעולה בדמים יותר ושלם מה שנהנה כמו אכלה [1]מגדי דמכה דפ"ב (דף יט:) [2]ורדה לגיהה דהכונס (לעיל דף נה:) ובפרק אלו נערות (כתובות דף ל: ושם) אמר תחב לו חבירו משקין של אחרים בבית הבליעה דמשלם מה שנהנה ויש לחלק דהנאה דהכא אין באה ע"י מעשיו ולא ע"י מעשה בהמתו ובתחב לו חבירו אע"פ שאין זה ע"י מעשיו מכל מקום נהנה גופו אי נמי הנאה דהכא לא תשיבה הנאה שאין [3] אלא נוי בעלמא יותר:

מנין שלא יהנה ממנו. בפרק כל שעה (פסחים דף כב: ושם ד"ה מנין) פריך אמאי לא נפקא לן איסור הנאה מלא יאכל:

ולא יצבע בו ולא ידליק בו הנר. אע"ג דאמר שאר הנאות אינטריך לרבוי לביעה והדלקה לביעה משום דחזותא בעלמא הוא והדלקה משום שבלה האיסור בשעת הדלקה ואם תאמר והא בפרק כל שעה (שם דף מ:) שרינן עצים להדלקה לתאן דאמר אין שבח עצים בפת ולא משכחי עצים דאיסורא אלא כעין כפא ושרשיפא ויש לומר דשמן הוי בעין בשעה שהוא דולק אבל עצים נעשים גחלת והשלהבת אין בהה אלא מן הגחלת ואם תאמר ומ"ש דהכא מצריכין קרא להדלקה וגבי תרומה טמאה מצריכין קרא להתיר כדדרשינן שלך תהא להסיקה תחת תבשילך וי"ל משום דס"ד דילף תרומה ממעשר הקל דאמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא כדאמר בנמה מדליקין (שבת דף כה.) ור"ת מפרש דאינטריך קרא הכא לאסור לביעה והדלקה שלא כדרך הנאתו כגון לביעה דתאנים ורמונים ודגרים דלאו אורחייהו והדלקה אינטריך

כפרא דודי: תנו רבנן הנותן עצים לחרש לעשות מהן כסא ועשה מהן ספסל ספסל ועשה מהן כסא ר' מאיר אומר נותן לו דמי עציו רבי יהודה אומר [1]אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח ומודה רבי מאיר [2]אם נתן עצים לחרש לעשות מהן כסא נאה ועשה מהן כסא כעור ספסל נאה ועשה ספסל כעור אם השבח יתר על היציאה נותן לו דמי היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו דמי השבח: [3]איבעיא להו יש שבח סמנין על הצמר או אין שבח סמנין על הצמר היכי דמי אילימא דגזל סמנין ודקינהו ותרנהו וצבע בהן תיפוק ליה משום דקנינהו בשינוי לא צריכא דגזל סמנין שרויין וצבע בהו מאי יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דשקלתינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי הצמר דא"ל לית לך גבאי ולא מידי אמרי ואי אין שבח סמנין על גבי צמר מי מצי אמר ליה לית לך גבאי ולא מידי נימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו אלא להך גיסא אין שבח סמנין על גבי הצמר ובעי שלומי ליה או דלמא יש שבח סמנין על גבי צמר וא"ל הא מנחי קמך שקלינהו שקלינהו במאי שקליה בצפון צפון עבורי מיעבר השבה לא עביד [4]אלא הב"ע כגון דגזל צמר וסמנין דחד וצבעיה לההוא צמר בהנך סמנין וקא מהדר ליה ניהליה לצמר יש שבח סמנין ע"ג הצמר וקא מהדר ליה סמנין וצמר או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר וצמר מהדר ליה סמנין לא מהדר ליה אמרי תיפוק ליה דאייקר ליה ניהליה ברמי לא צריכא דזל ציבעא ואיבעית אימא כגון שצבע בהו קופא רבינא אמר הכא במאי עסקינן כגון דצמר דחד וסמנין דחד וקאתי קוף וצבעיה לההוא צמר בהנך סמנין יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דגבך גינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר ואמר ליה לית לך גבאי כלום תא שמע [5]:[6]בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק אלמא חזותא מילתא היא אמר רבא [7]הנאה הנראה לעינים אסרה תורה דתניא [8]ערלים לא יאכל [9][בו] ולא ידליק בו את הנר תלמוד לומר וערלתם ערלתו את פריו ערלים לא יאכל לרבות את כולם תא שמע [10]בגד שצבעו בקליפי שביעית ידלק שאני התם דאמר קרא [2]תהיה בהויתה תהא רבא

לשמן שאין עומד להדלקה כלל וההוא דפרק כל שעה (פסחים דף כה:) דהוה [11]שייף לנרתיה [12]בגוהרקי דערלה וקאמר מידי דרך הנאה קעבידנא התם לא הוה דרך הנאה כלל וקשה לפי' דהא בעי למפשט מהכא דחזותא מילתא היא ודמי דשאני הכא דגלי קרא משמע דלא אתא קרא למיסר אלא כדרך הנאה אלא למיסר אע"ג דליכא אלא חזותא בעלמא וא"ת אם כן מיפשוט ולאיך גיסא מדאינטריך למיסר שמע מינה דחזותא לאו מילתא היא ויש לומר דאיכא למילף מהכא דחשיב כאילו הוא בעין ותימה לרבי יהושע דגמר בערלה פרי מפרי מבכורים בפרק העור והרוטב (חולין דף קכ: ושם) וסבר דאין קופגין את האכרעים על הערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים אבל היוצא משאר פירות מותר היאך יאסר לבוע במשקיהן מן התורה וכל שכן במיס שנשארו בהם הקליפין ויש לומר דלא אינטריך קרא אלא שלא יבע בזיתים וענבים ויוצא מהם או בממשות של עפרורית הקליפין הנטחנין ומיהו לא יבע דקתני בברייתא מירי בכל עניני לביעה דערלה ומשקיהן בכל ענין ומדרבנן ומיהו קרא לא אתיא אלא כדפרישית אי נמי יש לומר דפרי דערלה דוקא שגמר פרי מפרי דביכורים ולהכי אימעוט משקה דידהו אבל שומר לפרי דאיתרבו מאת פריו את הטפל לפריו לא אמעיט משקה דידהו וליכא למעוטי מפרי דביכורים דביכורים ליתנהו בשומר לפרי כלל ואע"ג דהוי השתא טפל חמור מן העיקר יש ליתן טעם שלא יקשה מזה על שמעתא דרש אחהו מקומן (זבחים דף מח:) אבל אין לומר דאף על גב דליכא מלקות ביוצא משאר פירות עשה דערלתם ערלתו אינהא דהא אבל מאי דכתיב וערלתם קאי לא יאכל דכתיב בתר הכי ועוד אם היה במשקה דשאר פירות דערלה איסור עשה אם כן מנא ליה שלא יבע בו הא אינטריך לאסור בהנאה בהכהיה וכהנאה כשהן בעין ואין להקשות כיון דאיתרבי שומר לפרי דלא חזי לאכילה אם כן על כרחך מיתסרא ערלה בהנאה ולמאי אינטריך קרא שלא יהנה דהא אינהא שומרין טובא דחזו לאכילה:

רבא

1) ערלה פ"ג מ"ח, כ) [מעילה כ.], ג) ספסיס סכ: קדושין ט: [ע"ש], ד) פי' רש"י ובתוס סה. ד"ה כפורי וכב, ה) זה מפירוש הערוך. רש"ל, ו) נפ"ח: בנדים, ז) [נ"ל מתוך הרמבה], ח) [נ"ל ונפלה לגיהו], ט) פי' מוסת, י) פי' טוטר ומיס קטנים מטוס רפוסה. רש"ל נסס רש"ל.

תורה אור השלם

1. וְכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מַאֲכָל וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל:
ויקרא יט כג
2. וְלִבְהֵמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל:
ויקרא כה ז

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה יש שבח וכו' קמהדר סמנים הס"ד: (ב) ר"ה חול וכו' ואין מגיע השבח:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דזול וכו' אני הייתי מוכר סמנים. לפ"ז דזול ליבעא הייט דלמר לבוע החל אבל הסמנים עצמן לא חלו ותמוה לי דלמאי לריכי לה ומאי ל"ל בפשיטות דהחלו סמנים ואף דגם אלו מכתן לא היה מוכרן ביוקר מ"מ כיון דאין שבח סמני ולא מקרי השבה הוי כגוהכד דגילה דמשלם בשעת הגזילה וע"ש. ובאמת ק"ל גם על הגמרא דלמאי לריך לאוקמא דגזל לבע וסמנים דחד ליקי כדמפיקרא דגזל סמנים שרויים ולבע אמר אלו וחחל הרבה עד שהאמר עם הלבע שפליו אין עוליס לדמי הלבע כשהיה בעיקן הגזילה ואי יש סמנים מהדר ליה הסמנים ואומר הרי אלך לפניך ואי דכמאי בשקליה יאמר בחמת המחק לן גם בגמרי ואי אין שבח סמנים לא הוי השבה על הסמנים ותריך לשלם כדמפיקרא ולע"ג: תוס' ד"ה אי וכו' אלא נר בעלמא יותר. עיין ש"ך סי' שלא סק"ד:

עין משפט נר מצוה

פר א ב מי' פ"י מהלי שכירות הלכה ד סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף ג:
פה ג ד מי' פ"ג מהלי גזילה ואבידה הלכה י טוש"ע ח"מ סי' שסג סעיף יא:
פו ה מי' פכ"ו מהלכות מלכלות אסורות הלכה כ:
פז ו מי' שם פ"י הלכה ט סמג לאוין קמד טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף ג:
פח ז מי' פ"ו מהלכות שמירת הנפש ב:

לעזי רש"י

שורין [שבר"ן]. סבון.

מוסף רש"י

מנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע בו. שלא יהנה ממנו כגון שלא יעבוד בו בפירי הראוי לעבוד בו, כגון קליפי אגוזין ושומר לפירי אסור כפירי (קדושין נז: וכע"ז פסחים כב:). ולא ידליק בו את הנר. כגון בשמן של ערלה (שם ושם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com